

การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันเป็นไปตามกรอบที่กำหนดให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ปรับปรุงประยุกต์ให้เข้ากับปรัชญาทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความรู้สากลและภูมิปัญญาไทย เพื่อให้ประชาชนคนไทยมีชีวิตที่ดีงาม เก่ง และมีความสุข ให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเอื้ออาทร โดยมีมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา กำหนดนโยบายแผนงาน ได้อย่างชัดเจน และเน้นให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการให้มากที่สุด ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย

การพัฒนากระบวนการบริหารการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาสถานศึกษา โรงเรียนบ้านคาหามได้มีแนวคิดในการพัฒนาในอนาคต โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นักเรียนท้องถิ่น ประชากรส่วนใหญ่ในหมู่บ้านเป็นชนกลุ่มน้อยขาดการศึกษามีปัญหาในเรื่องของหลักฐานทางราชการมีฐานะครอบครัวยากจน

8. สภาพทั่วไปและการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านคาหาม

8.1 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

8.1.1 สภาพปัจจุบัน โรงเรียนบ้านคาหามมีภารกิจหลักและปริมาณงานต้องรับผิดชอบ ดังนี้ภารกิจหลักที่สำคัญของโรงเรียนบ้านคาหามมี 3 ภารกิจคือ

8.1.1.1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้แก่เด็กก่อนวัยเรียนระหว่าง 4 - 5 ปี ที่อยู่ใน เขตบริการของโรงเรียนทุกคนเพื่อการเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

8.1.1.2 จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุระหว่าง 6 - 15 ปี ที่อยู่ในเขตบริการของโรงเรียน เข้าเรียนในโรงเรียน ตาม พระราชบัญญัติประถมศึกษา 2545 ทุกคน

8.1.1.3 จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 และฉบับปรับปรุง 2533 และให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

8.1.2 ปริมาณงานที่รับผิดชอบ โรงเรียนบ้านคาหาม มีนักเรียน บุคลากร ดังนี้

8.1.2.1 ข้อมูลจำนวนนักเรียน

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลนักเรียน ปีการศึกษา 2546 จำแนกตามระดับชั้น

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		รวม	หมายเหตุ
		ชาย	หญิง		
อนุบาล 1	1	11	10	21	
อนุบาล 2					
รวมระดับชั้นอนุบาล	1	11	10	21	
ประถมศึกษาปีที่ 1	1	9	6	15	
ประถมศึกษาปีที่ 2					
ประถมศึกษาปีที่ 3	1	10	9	19	
ประถมศึกษาปีที่ 4					
ประถมศึกษาปีที่ 5	1	8	6	14	
ประถมศึกษาปีที่ 6					
รวมระดับชั้นประถมศึกษา	3	27	21	48	
รวมทั้งสิ้น	4	38	31	69	

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลนักเรียน ปีการศึกษา 2547 จำแนกตามระดับชั้น

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		รวม	หมายเหตุ
		ชาย	หญิง		
อนุบาล 1					
อนุบาล 2	1	15	11	26	
รวมระดับชั้นอนุบาล	1	15	11	26	
ประถมศึกษาปีที่ 1					
ประถมศึกษาปีที่ 2	1	10	6	16	
ประถมศึกษาปีที่ 3					
ประถมศึกษาปีที่ 4	1	10	9	19	
ประถมศึกษาปีที่ 5					
ประถมศึกษาปีที่ 6	1	8	6	14	
รวมระดับชั้นประถมศึกษา	3	28	21	49	
รวมทั้งสิ้น	4	43	32	75	

8.1.2.2 ข้อมูลจำนวนบุคลากร

ตารางที่ 2.4 อัตราจ้างของโรงเรียนบ้านคาหาม ปีการศึกษา 2547

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชาเอก	หมายเหตุ
1. นางบุญยวง บุตรขาว	ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ค.บ.	การประถมศึกษา	
2. นางสาวสุชาดา ทองเขียว	อาจารย์ 1 ระดับ 4	ค.บ.	ภาษาอังกฤษ	
3. นางสาวนงรีรัตน์วงศ์คำอื้อ	อาจารย์ 1 ระดับ 4	ค.บ.	การประถมศึกษา	
4. นางสุพร ศุภสันติรักษ์	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ค.บ.	การประถมศึกษา	ไปช่วยราชการ
5. นางณณวรรณ มณีชาติ	อาจารย์ 1 ระดับ 4	ค.บ.	การประถมศึกษา	ไปช่วยราชการ
6. นงนุไท สุวรรณเพชร	อาจารย์ 1 ระดับ 3	ค.บ.	ภาษาไทย	มาช่วยราชการ

ตารางที่ 2.5 จำนวนบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	จำนวน (คน)
1. นายทองอุทัย	นักการภารโรง	1 คน

8.1.2.3 สภาพทั่วไป

สภาพทั่วไปของชุมชนที่โรงเรียนบ้านคาหามตั้งอยู่ซึ่งเป็นชุมชนหมู่บ้านขนาดเล็กตั้งอยู่ใน หมู่ 4 ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นหมู่บ้านชายจากหมู่บ้านปลาจาด มีประชากรประมาณ 256 คน มีบ้านเรือน 68 หลังคาเรือน (ที่มาของข้อมูล : สำมะโนประชากรบ้านคาหาม ปี พุทธศักราช 2546) ประชากรร้อยละ 100 นับถือศาสนาพุทธ สภาพเศรษฐกิจของประชากรส่วนใหญ่ มีฐานะยากจนมีอาชีพทางการเกษตรและรับจ้างรายวันรายได้ของประชากรเฉลี่ยต่อหัวประมาณ 9,000 บาทต่อปี สภาพสังคมประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยใหญ่ สัญชาติพม่า เชื้อชาติพม่า มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยึดง่าย มีน้ำใจไมตรีที่ติดอกกัน ชอบไปวัด ทำบุญตักบาตร ชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับทางโรงเรียน โดยเฉพาะทางด้านแรงงานและการพัฒนาโรงเรียน ชุมชนจะให้ความร่วมมือด้วยดี ดังนั้น ชุมชนจึงเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียน จะเห็นได้จากผู้ปกครองและผู้นำชุมชน มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา มีหน้าที่ร่วมกำหนดนโยบาย แผนแม่บท ธรรมนูญโรงเรียน แผนปฏิบัติงานประจำปี ให้คำปรึกษาหรือเสนอแนะ ในการจัดการศึกษาโรงเรียนร่วมมือกับองค์กรอื่นเพื่อพัฒนาโรงเรียนตลอด

หนังสือผู้ปกครองเด็ก กลุ่มแม่บ้าน เยาวชน มีส่วนร่วม ในการพัฒนางานวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการ
 การสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ
 ประจำปีการศึกษา ผลของการดำเนินงานปีที่ผ่านมา เพื่อเป็นหลักฐานและนำมาพัฒนางานในปีการศึกษา
 ต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐาน และ
 การประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ

9. ทักษะการสื่อสาร

ภาษา คือเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสาร ซึ่งมีลักษณะที่เป็นวัจนภาษาและอวัจนภาษา
 ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 กล่าวไว้ภาษาคือเสียงหรือกิริยาอาการที่ทำให้
 ความเข้าใจกันได้

ทักษะการสื่อสารจำเป็นต่ออาชีพวิชาภาษาไทยเป็นหลัก ในการจัดการเรียนการสอนที่ต้อง
 ใช้ทักษะการสื่อสารสื่อความหมาย ความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียน ตลอดจนชุมชนผู้ปกครอง ครู
 ประถมศึกษาต้องยึดเอาวิชาภาษาไทยเป็นหลัก ที่จะนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนภาษาชั้น
 ประถมศึกษา ทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของภาษา โดยเฉพาะเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
 ภาษาศาสตร์จะช่วยให้ครูนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการสอนและการแก้ปัญหาทางภาษาที่เกิดขึ้น
 แก่ผู้เรียน

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการสื่อสารของสังคมมนุษย์ การศึกษาให้เข้าใจสิ่งที่เกี่ยวข้อง
 กับภาษา เช่นธรรมชาติของภาษา ความเป็นมาของภาษาจะช่วยให้เห็นความเป็นสากลของภาษาไทยและ
 สะท้อนในความรับผิดชอบของคนที่มีต่อภาษาซึ่งเป็นวัฒนธรรมแขนงสำคัญของชาติ

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ผู้วิจัยดำเนินการ มีผู้ทำการวิจัยไว้
 ดังนี้เข้มทอง ศรีแสงเลิศ(2540) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
 อชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานครจำนวน 16 แห่งพบว่า ระบบที่โรงเรียนใช้ประกันคุณภาพ
 การศึกษา คือ ระบบประกันคุณภาพที่เน้นการควบคุมการปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา และ
 ใช้ปฏิทินการศึกษาเป็นเกณฑ์วัดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีการวางแผนปฏิบัติงานระยะ 1 ปี
 มากที่สุด ส่วนการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานของงาน ตลอดจนการทบทวนและปรับปรุงการ
 ปฏิบัติงานยังไม่พบแบบแผนที่ชัดเจน ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอชีวศึกษา
 เอกชนขาดปัจจัยสำคัญตามแนวทางของระบบประกันคุณภาพการศึกษา ตามทฤษฎีทั้ง 3 ระบบย่อย

คือ 1) ระบบการวางแผน บุคลากรมีส่วนร่วมน้อย ไม่มีเป้าหมาย มาตรฐาน และเกณฑ์การวัดที่ชัดเจน 2) ระบบควบคุมคุณภาพ ขาดการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก 3) ระบบการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับผู้รับใบอนุญาต บุคลากรไม่มีส่วนร่วมในการทบทวนผลการปฏิบัติงาน และไม่พบว่าโรงเรียนอาชีวเอกชนแห่งใดมีประสิทธิผลของระบบประกันคุณภาพการศึกษา 3 ด้าน คือด้านคุณภาพของกระบวนการบริหารโรงเรียนด้านคุณภาพนักเรียน และด้านคุณภาพของการบริการ

พัชนี ญาวีระ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กรูปแบบศูนย์โรงเรียน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กรูปแบบศูนย์โรงเรียนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management:SBM) และศึกษาผลการดำเนินงานพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กรูปแบบศูนย์โรงเรียน จากการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ของศูนย์โรงเรียนในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนนักเรียนของศูนย์โรงเรียนรุ่งเรืองวิทยา ศูนย์โรงเรียนบ้านผึ้ง ศูนย์โรงเรียนหัวฝ้ายวิทยาคาร จำนวน 120 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลทำเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) จัดประชุม โดยใช้เทคนิคกระบวนการกำหนดอนาคตร่วมกัน (Future Search Conference : FSC) และ 2) จัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) ผลการวิจัยพบว่าผู้เข้าประชุมขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 120 คน ส่วนใหญ่เคยมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กรูปแบบศูนย์โรงเรียนด้านการบริหารทั่วไปมากที่สุด รองลงมาเคยมีส่วนร่วม ในการกำหนดแนวทางพัฒนาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณและด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ สำหรับการกำหนดแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพ โรงเรียนขนาดเล็ก รูปแบบศูนย์โรงเรียน ผู้เข้าประชุมได้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพทัศนสภาพปัจจุบันของศูนย์โรงเรียน และกำหนดแนวทางพัฒนาในด้านวิชาการ 10 แนวทาง รวมทั้งสิ้น 38 แนวทาง

การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนของผู้เข้าประชุมพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในระดับมาก สัมพันธ์กันกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนมีพฤติกรรม

มีส่วนร่วม ในระดับปานกลาง การประชุมชั้นตอนที่ 2 การประชุมกลุ่ม (Focus Group) เป็น การศึกษาผลการดำเนินงานที่ศูนย์โรงเรียนนำแนวทางที่ร่วมกันกำหนด 38 แนวทางไปดำเนินงาน เป็นเวลา 1 ภาคเรียน ผู้วิจัยติดตามผลการดำเนินงานโดยจัดประชุมกลุ่มย่อยตามศูนย์โรงเรียน ผู้เข้า ประชุมได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียน และตัวแทน นักเรียน จำนวน 120 คน จากข้อมูลการประชุมกลุ่ม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการดำเนินงาน สรุปโดยภาพรวม พบว่า แนวทางพัฒนาที่ร่วมกันกำหนดไว้ 38 แนวทาง สามารถจัดกิจกรรมดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพ ภายนอก

อัปสรศรี ปอดคเปลือย (2530) ได้ศึกษาสถานภาพ ความต้องการและปัญหาของงาน ประสาทสัมผัสของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2529 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีประสิทธิภาพการสอนมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่และ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดกลางมีประสิทธิภาพการสอนมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียน ในภาคกลางมีประสิทธิภาพการสอนมากกว่าโรงเรียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นิตยา แพงสวัสดิ์ (2538) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในระดับมากคือ กิจกรรมจัดป้ายนิเทศ กิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่ กิจกรรมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมที่นักเรียนมี ส่วนร่วมในระดับน้อย คือ กิจกรรมรวบรวมผลงานเขียนของนักเรียน
2. นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านในระดับมาก สำหรับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอยู่ใน ระดับมากที่สุด ได้แก่ การฟังครูเล่านิทาน การอ่านนิทานที่ครูและเพื่อนนำมาเล่า นอกจากนี้ นักเรียนมี นิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับมากทุกข้อ
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีความสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของ นักเรียน ในระดับกลางจะพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและมี นิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลางด้วย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้กิจกรรมรวบรวมผลงาน เขียนของนักเรียน กิจกรรมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่ และกิจกรรมจัดป้ายนิเทศ

ประสงค์ ราชณสุข (2533) ได้ศึกษาผลการทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะการพูดภาษาไทย แก่เด็กชาวเขา ผลการวิจัยพบว่า มีนักเรียนชาวเขาได้รับการฝึกโดยการใช่แบบฝึกเสริมทักษะการพูด มีผลสัมฤทธิ์ทางการออกเสียงภาษาไทยสูงกว่านักเรียนชาวเขาที่ไม่ได้รับการฝึก โดยการใช่แบบฝึกเสริมทักษะการพูด และนักเรียนชาวเขา หลังจากได้รับการฝึกโดยการเสริมทักษะการพูด มีผลสัมฤทธิ์ทางการออกเสียงภาษาไทยสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และประสิทธิผลของแบบฝึกเสริมทักษะการพูด ซึ่งพิจารณาจากองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการออกเสียงภาษาไทย พฤติกรรมการพูดนอกเวลาฝึกและความคิดเห็นรวมทั้งความรู้สึกต่าง ๆ ของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกนั้น บ่งบอกว่าอยู่ในระดับสูง ซึ่งนับว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นใช้ ในการวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพอยู่ในขั้นดีเป็นที่น่าพอใจ

วันไชย ไทยใหม่ (2539) ได้ศึกษาการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านสำหรับนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ได้แบบฝึกจำนวน 36 แบบฝึก ฝึกอ่าน 4 วิธี คือ อ่านเป็นคำเป็นประโยค อ่านแบบแตกดู สะกดคำ อ่านแบบผันวรรณยุกต์และอ่านในใจ ซึ่งสามารถช่วยให้นักเรียนชาวเขามีทักษะการอ่านคล่องมากขึ้น
2. คะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน
3. จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ในการอ่านหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม

11. กรอบแนวคิด (Conceptual Framework)

ภาพที่ 2.1 แสดงกรอบแนวคิด (Conceptual Framework)

